Myslím
CENTRUM KULTÚRY NEPOČUJÚCICH

MYSLÍMOVINKY

november/2011 ISSN 1338 - 2748

Milí priatelia!

Keďže som už na materskej dovolenke, mám viac času sledovať televíziu. Počas prepínania som zistila, že tých televíznych súťaží, či rodinných, alebo pre deti je akosi pomenej. Vždy som obdivovala Českú televíziu, ako myslí na deti. Majú tam rôzne súťaže, prostredníctvom ktorých sa deti z každých strán rozvíjajú, či sú to vedomosti, zručnosti alebo ich skrytý talent. Zároveň môže zaujať divákov rôzneho veku. V slovenskej televízii je tých súťaží trošku menej, čo je aj na škodu. Tiež som si hovorila, keby sa aj na tie súťaže mohli prihlásiť Nepočujúci. Prečo tomu nie je tak? Žeby kvôli komunikačnej bariére? Otázne je, či na túto činnosť môžeme prizvať tlmočníka? Bude s tým televízia súhlasiť? Preplatí tlmočnícku službu na túto činnosť aj VÚC, pokiaľ má dotyčný Nepočujúci na to nárok?

Zaujímavé na tom je, že akoby moje myšlienky niekto prečítal a hľa, v jednej českej televíznej súťaži budú súťažiť aj Nepočujúci. Bude tam samozrejme prítomný tlmočník. Nie je to úžasné?

O akú televíznu súťaž ide? To sa dozviete v tomto čísle Myslímoviniek.

Vaša Veronka

Najdôležitejšie body:

- Rozhovor s novou lektorkou v OZ Myslím
- Ostrov Martha´s Vineyard
- Ako prebiehal kurz lektorského minima?
- Ako je to s doplatkami liekov?
- Rómeo a Zuzana Vás pozývajú do kina
- Nepočujúci v televízii

V tomto čísle nájdete

Rozhovor	2
OZ Myslím	3
Zaujímavosti	6
Čo nás trápi	8
Zo sveta	14
Posunky	15

MYSLÍMOVINKY

MINISTERSTVO KULTÚRY SLOVENSKEJ REPUBLIKY

elektronický mesačník, ISSN 1338 - 2748

vydavateľ: Myslím - centrum kultúry Nepočujúcich

s finančnou podporou Ministerstva kultúry Slovenskej republiky

sídlo: Jelačičova 4, 821 08 Bratislava

prevádzka: Ľubinská 13, 811 03 Bratislava

zodpovedná redaktorka: Mgr. Veronika Vojtechovská

redaktori: PaedDr. Roman Vojtechovský, Mgr. Angela Hefty, PhD., MgA. Michal Hefty

jazyková korektorka: Bc. Linda Zajcsek

email: myslimovinky@gmail.com

O novej lektorke v OZ Myslím

Keďže v OZ Myslím - centrum kultúry Nepočujúcich pôsobí nová lektorka a nová sekretárka, rozhodli sme sa v krátkosti Vám ich predstaviť. V tomto čísle sa dočítate, kto je Ľudmila Baťová.

28-ročná, Nepočujúca Ľudmila je dieťa Nepočujúcich rodičov. Jej prezývka je Lumka. Celý život vyrastala v Bratislave. Navštevovala Základnú školu internátnu pre sluchovo postihnutých na Drotárskej ceste v Bratislave. Po skončení povinnej školskej dochádzky sa vydala do Kremnice na Strednú priemyselnú školu odevnú pre sluchovo postihnutú mládež, kde študovala modelárstvo a návrhárstvo odevov. Po maturite začala pracovať v rôznych firmách, kde mala aj rôzne funkcie. Po materskej dovolenke sa dostala do občianskeho združenia Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich, kde pôsobí ako lektorka slovenského posunkového jazyka.

Momentálne žije so svojimi rodičmi, priateľom a synčekom Timkom. Svoju rodinu nadovšetko miluje. Vo voľnom čase sa venuje kozmetike Oriflame, kde je odbornou poradkyňou.

Zopár pikošiek o Ľudmile:

- ***Obľúbené jedlo:*** slovenské jedlá a cestoviny na rôzny spôsob
- ***Obľúbený nápoj:*** bylinkové čaje, voda a džúsy
- ***Obľúbené ročné obdobie:*** medzi jarom a letom
- ***Film, ktorý naposledy videla:*** Smiem prosiť? Ten by som pozrela aj milión krát
- ***Bez čoho nemôže žiť:*** svojho synčeka, priateľa, rodiny a sladkosti
- ***Čo miluje:*** spoločné chvíle s rodinou a priateľmi - opekačky, výlety
- ***Čo nenávidí:*** klamstvo, tmu a stres
- ***Životný cieľ:*** mať šťastnú rodinku, vlastné bývanie a byť úspešná

Veronika Vojtechovská
Foto: archív Ľ.B.

Lektorské minimum pre Nepočujúcich lektorov SPJ

V priebehu októbra a novembra sa konali dva kurzy s názvom **lektorské minimum pre nepočujúcich lektorov SPJ**. V októbri navštevovali kurz v priestore nášho občianskeho združenia dvaja kurzisti **Jaroslav Cehlárik** a **Ján Ďurkovič** a v novembri

v Lúčkach v penzióne Oáza Smaldone sedem kurzistov **Katarína Vrábľová, Michaela Palidrábová, Jana Kokošková, Jana Cmarová, Roman Polášek, Marián Kolarčík**

a **Pavel Šarina**. Je to potešiteľné, že sa prihlásili aj Nepočujúci zo stredného a východného Slovenska, aby mali možnosť viac sa oboznámiť s teóriou posunkového jazyka a so systémom vedenia kurzov SPJ. Všetci boli nadšení, že mohli absolvovať tento kurz a že im dalo hodne veľa.

V októbri dvaja kurzisti úspešne absolvovali kurz. Záujemcov novembrového kurzu čakajú skúšky v novembri a v Bratislave

až v januári. Zároveň od nich sme sa mohli dozvedieť, ako hodnotili náš kurz: väčšinu kurzistov zaujala teória, jazykoveda posunkového jazyka, praktické ukážky a spôsob lektorovania.

Väčšina kurzistov priala, aby sa tento kurz rozšíril aj na ďalších nepočujúcich a tlmočníkov, aby sa mohli oboznámiť so štruktúrou a fungovaním slovenského posunkového jazyka, ktorá je odlišná od slovenského jazyka.

Tieto úspešné ohlasy patrili aj vďaka projektu, ktorý podporil **Accenture nadačný fond – Nadácia Pontis**.

accenture

nadácia pontis

Roman Vojtechovský

Myslím - centrum kultúry Nepočujúcich pre Vás pripravuje kurz:

"Systém fungovania neziskovej organizácie a jeho manažment"

Kurz „Systém fungovania neziskovej organizácie a jeho manažment" - 1. termín

Čo bude obsahom kurzu? Absolvent kurzu si zvýši a rozšíri vedomosti a poznatky o fungovaní neziskových organizácii, o narábaní a získavaní finančných prostriedkov neziskových organizácii a o hospodárení s nimi.

Kedy? **2.12.2011** (piatok) od 18.00 hod. - **4.12.2011** (nedeľa) do 13.00 hod.

Rozsah kurzu? 16 vyučovacích hodín (1 vyučovacia hodina = 45 minút)

Cena kurzu? **49 €** (strava, ubytovanie, školné a učebné materiály)

Kde? OÁZA SMALDONE (Penzión), Lúčky 64, Lúčky pri Kremnici (www.oaza-smaldone.sk)

Pre koho? Nepočujúci (osoby s poruchou sluchu, ktorí ovládajú slovenský posunkový jazyk).

Kto bude učiť? MgA. Michal Hefty, Mgr. Angela Hefty, PhD.

Dokedy sa treba prihlásiť? Prihlášku môžete vyplniť a poslať do **25. novembra 2011** e-mailom (myslim@myslim.sk) alebo odovzdať osobne v priestoroch OZ Myslím. Prihlášku nájdete na www.myslim.sk/aktivitypj.htm.

Ako a kedy treba zaplatiť? Poplatok za kurz treba zaplatiť do **25. novembra 2011** na č. ú.: 179854486/0900 alebo zaplatiť osobne v priestoroch OZ Myslím.

Máte otázky o nových ponúkaných kurzoch? Spýtajte sa nás – emailom: myslim@myslim.sk, SMS: 0902 129 233, Skype: www.myslim.sk alebo Oovoo: www.myslim.sk.

Projekt "Rozšírenie pracovného uplatnenia Nepočujúcich na Slovensku" sa uskutoční vďaka podpore:

accenture

nadácia pontis

Michal Hefty a Angela Hefty

Videoklipy na www.profesia.sk

Pracovný portál na internete **www.profesia.sk** oslovila OZ Myslím s ponukou vytvoriť **videoprezentácie v slovenskom posunkovom jazyku** pre ich portál. Videoprezentácie sa týkajú dôležitých informácií napr. ako vytvoriť životopis, ako na agenta, ako hľadať pracovnú ponuku a ako na ne reagovať. Môžete si pozrieť na: www.profesia.sk/cms/dokumenty-na-stranke/video-prezentacie/43127.

profesia

Veronika Vojtechovská

Návrh, pripomienky k webstránke NEPOČUJÚCI.SK

PORTÁL O KULTÚRE NEPOČUJÚCICH

Milí priatelia!

Snažíme sa, aby táto webstránka bola vždy plná užitočných informácií, užitočným médiom pre Nepočujúcich, osoby s poruchou sluchu a ich priateľov, taktiež pre širokú verejnosť. Radi by sme zlepšili našu webstránku v prospech vás, preto sa na vás obraciame s otázkami:

- Aké informácie chcete mať na webovej stránke www.nepocujuci.sk?
- Čo vám prekáža na webstránke www.nepocujuci.sk?
- Aké máte návrhy, pripomienky a nápady k webstránke www.nepocujuci.sk?

Svoje návrhy, pripomienky môžete poslať písomne alebo priloženým videoklipom v slovenskom posunkovom jazyku emailom – vojtechovsky.roman@gmail.com alebo môžeme chatovať písomne či v slovenskom posunkovom jazyku prostredníctvom Gmailu – vojtechovsky.roman@gmail.com alebo Skype – roman.vojtechovsky.

Zároveň Vás prosíme, aby ste vaše pripravované aktivity pre Nepočujúcich alebo pre osoby s poruchou sluchu nám dali vedieť, veď inzercia bez reklamy je zadarmo. Ďakujeme :)

Roman Vojtechovský

Oznam

Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich sa už dlhodobo venuje vzdelávaniu v oblasti Nepočujúcich a kultúre Nepočujúcich. Vykonáva aj informačno–vzdelávaciu činnosť aj vďaka elektronickému bulletinu „Myslímovinky" a informačného portálu www.nepocujuci.sk, ktorá je dnes základnou stránkou o živote a kultúre Nepočujúcich. **Páči sa Vám práca, ktorú robí OZ Myslím? Teraz na ňu môžete aj prispieť.** Ako? Je to veľmi jednoduché.

Nájdite profil Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich na internetovej stránke www.dakujeme.sme.sk

Keď si otvoríte túto stránku, dole nájdete „Zoznam organizácii", tam si treba vybrať „Myslím" – kliknite na ňu.

Objaví sa profil Myslím - centrum kultúry Nepočujúcich, tam kliknete na okienko **„Chcem darovať".**

Objaví sa jednoduchý formulár, ktorý je ľahké vyplniť, a to prostredníctvom ktorého môžete poslať Vami zvolený finančný dar. Ďakujeme Vám za podporu.

Angela Hefty

Konferencia „Komunikácia s pacientmi/klientmi s postihnutím sluchu"

Dňa **9. novembra** sa konala v poradí už 3. **konferencia** s názvom Komunikácia s pacientmi/klientmi s postihnutím sluchu v budove Fakulty zdravotníctva a sociálnej práce Trnavskej univerzity **v Trnave**. Na nej odznel aj príspevok o nepočujúcemu pacientovi v poliklinike a nemocnici od Romana Vojtechovského, ktorý referoval, na aké problémy narážajú nepočujúci v zdravotníckych zariadeniach.

Okrem prednášok nechýbala ani prezentácia publikácií a letákov od OZ Myslím.

Roman Vojtechovský

Život na ostrove bez komunikačnej bariéry – aj pre nepočujúcich

Nedávno počas chladných jesenných večerov som mala možnosť prečítať knihu od Nory Ellen Groce. Je to kniha, v ktorej sa píše o **živote nepočujúcich, ktorí žili na ostrove Martha's Vineyard v Amerike neďaleko ostrova New Foundland**. Ich počet obyvateľov na tomto ostrove bol vyšší ako rozptyl nepočujúcich v Spojených štátoch amerických.

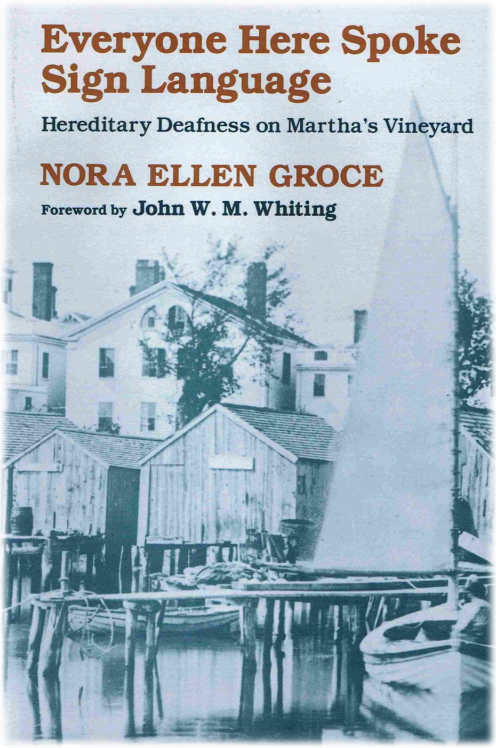

Život na ostrove Martha's Vineyard je chronológiou životov, z ktorých by niektoré momenty a udalosti možno radi uvítali nepočujúci v dnešnej dobe. Čo tým asi myslím? Žiť a bývať nepočujúci s počujúcimi spolu v krajine alebo ostrove, kde sa nepočujúci vedia dohovoriť s počujúcimi bez akejkoľvek komunikačnej bariéry. Aj životné podmienky a možnosti uplatnenia sa a kvality života sú rovnocenné u počujúcich a nepočujúcich, je sen mnohých nepočujúcich aj v dnešnej dobe.

Ako vlastne došlo k tomu, že na ostrove Martha's Vineyard žilo početný člen nepočujúcich? Kľúčom tejto udalosti je dedičnosť sluchovej poruchy. Nositelia - počujúci a nepočujúci, tzv. recesívneho génu, pochádzali z anglického grófstva Kent, odkiaľ sa väčší počet ľudí vybralo na územie Ameriky z dôvodu lepších pracovných možností. Stalo sa to tak v 17. storočí. Ich cesty putovania za prácou a možnosťami usadenia sa skončili na ostrove Martha's Vineyard. Žili a pracovali tu, ako v tom čase bolo v Amerike zvykom najmä z chytania rýb a veľryb, poľnohospodárstva, chovaním dobytka. Ženy pracovali ako krajčírky.

V 17. storočí bolo charakteristické, že ľudia sa sobášili v rámci svojej širšej rodiny. Nebolo to ináč ani na ostrove, až 96% ľudí si bralo za manžela/manželku osobu, ktorú už malo bližší alebo vzdialenejší príbuzenský vzťah. Keďže aj ľudia z anglického Kentu sa sobášili v rámci danej rodiny, možnosť nosenia génu zapríčiňujúca hluchotu vzrástla. A tak každá nová a nová generácia nosila v sebe väčšiu možnosť narodenia sa nepočujúceho dieťaťa, keďže bol zrejmé, že dieťa malo viac ako jedného predchodcu z Kentu.

Sama autorka píše, že sa nepodarilo zistiť presne, koľko nepočujúcich obyvateľov Martha's Vineyard žilo na tomto ostrove. Spisovateľka Groce uviedla len príklady: **na ostrove v meste Chilmark to bolo 1:155 v pomere nepočujúcich a počujúcich, v meste Tisbury to bolo 1:49**.

Spisovateľka Groce svojou výskumnou prácou sa snažila zistiť, ako žili na tomto ostrove spolu počujúci a nepočujúci. Podľa výpovedí počujúcich obyvateľov ostrova, v živote nikdy nehralo dôležitú úlohu to, či je niekto počujúci alebo nepočujúci. Počujúce deti si osvojovali posunkový jazyk už v ranom detstve, ako náhle sa dostali do kontaktu s nepočujúcimi ľuďmi alebo deťmi. Obyvatelia si často krát rozdiel medzi tým či počujú alebo nie, ani neuvedomovali, pretože aj počujúci brali posunkový jazyk ako plnohodnotnou dorozumievacou komunikačnou formou. Keď sa spisovateľka – výskumníčka Groce opýtala obyvateľa na ostrove, či bol ten človek počujúci alebo nepočujúci, tak vypovedajúca osoba sa len tak zamyslela, povedala: *„Aha, teraz, keď sa na to pýtate, áno, bol nepočujúci*" (Groce 1985, s. 100).

Ľudia na ostrove Martha's Vineyard žili spolu aj spoločenským životom stretávali sa navzájom na spoločenských akciách charakteristické pre 17.-18. storočie. Nikto z obyvateľov toho času si nepamätá žiadnu komunitnú alebo spoločenskú udalosť, na ktorej by boli len počujúci alebo len nepočujúci. Keby chceli organizovať takúto akciu, museli by vylúčiť svojich rodinných členov, keďže sa v jednotlivých rodinách nachádzali zmiešane počujúci aj nepočujúci, ktorí by sa pre takýto „ťah"

Existencia hluchoty na tomto ostrove nehralo vôbec dôležitú úlohu, brala sa to ako samozrejmosť. Napríklad, keď laik, ktorý prišiel prvý krát na zábavu a vybral si nepočujúceho partnera, počas tanca sa mu snažil povedať, že šikovne tancuje. Zároveň sa čudoval, že mu na jeho otázky dotyčná osoba neodpovie, len sa usmieva. Až po tanci keď sa rozišiel párik, mu ľudia okolo poznamenali, že jeho partner bol nepočujúci.

Kamarátstva na ostrove vznikli na základe toho, kto s kým vyrástol, s kým býval v blízkosti. Podľa analýzy Groce nepočujúci z ostrova sa nedržali v kontakte s nepočujúcimi napríklad z Hartfordu z vnútrozemia Spojených štátov. Takisto nenavštevovali štátne alebo národné organizácie nepočujúcich. Obyvatelia ostrovu nemali potrebu navštevovať takéto organizácie mimo ostrova hlavne preto, lebo sa na ostrove cítili ako plnohodnotní občania.

Ostrov Martha's Vineyard obišli nepriaznivé „odborné názory", ktoré boli charakteristické na 17. storočie. V tomto období niektorí odborníci nepovažovali nepočujúcich za plnohodnotných ľudí, považovali ich za polovičného človeka. V dlhom čase prevládali názory až do 18. storočia, že nepočujúci nie sú schopní sa vzdelávať. Až v druhej polovici 17. storočia začali vedci a lekári veriť tomu, že nepočujúci sa môžu vzdelávať. Napríklad John Bulwer písal prvý odborný článok o vzdelávaní nepočujúcich. Spolu s niektorými mysliteľmi danej doby premýšľal o možnostiach založenia školy pre nepočujúcich. Skonštatoval, všakže to robí zbytočne, pre týchto mysliteľov danej doby boli tieto myšlienky "paradoxné, nezmyselné a zveličené". Podľa Bulwera sa na "*hluchonemých pozeralo ako na chybu prírody, na ktorých sa nepozerajú lepšie ako na nemé zvieratá*" (Bulwer, 1648, citované podľa Groce, 1985, s.113). Takéto a podobné publikácie autorov, ktoré sa zaoberali hluchotou, sa však určite nedostali na ostrov Martha's Vineyard, keďže na tomto ostrove mysleli na nepočujúcich úplne inak. Obyvateľov Martha's Vineyard tieto filozofické myšlienky vôbec nedosiahli. Aj keby možno niekto vedel o názoroch, schopnostiach, neschopnostiach nepočujúcich, určite by si nemyslel, že sa to vzťahuje aj na tých nepočujúcich, ktorí žijú na Martha's Vineyard.

Prvú verejnú školu pre nepočujúcich otvorili v Hartforde v roku 1817. Hartford je mestečko v štáte Connecticut severovýchodne od ostrovu Martha' s Vineyard, po roku 1817 každý nepočujúci navštevoval túto školu. Najprv sa vzdelávali prostredníctvom posunkového jazyka, po čase si to zmienili na kombinované vzdelávania. Aj po tom čase, čo sa v roku objavili prvé školy s orálnou metódou, **hartfordská škola vždy ostala alma mater pre Vineyardovcov, kde sa posunkovalo**. V Hartforde bolo odporúčaná školská dochádzka 5 rokov, ale nepočujúci žiaci mali možnosť vzdelávať sa 10 rokov, aj vtedy keď rodičia nevedeli zaplatiť štúdium, štát podporoval vzdelávanie nepočujúcich. Z tohto dôvodu nepočujúci Vineyardovci mali lepšie vzdelanie ako počujúci „susedia".

A ako to bolo s právami občanov? Zákony komunity Massachusetts a Spojených štátov nezakazovali volebné právo nepočujúcich, aj keď tento bod v 19. storočí dosť polemizujúci, keďže sa objavili názory, podľa ktorých nepočujúci nemajú právo voliť. Na ostrove Martha's Vineyard však takéto obmedzenia nikdy neboli. **Niektorí nepočujúci zohrávali dôležitejšie posty v riadení mesta v miestnej občianskej ochrane.** Nepočujúci na ostrove Martha's Vineyard mali rovnako možnosť na kariérny vzrast tej doby ako hociktorý počujúci. Žili teda kvalitatívne na vyššej úrovni ako ostatní nepočujúci v Amerike tej doby. Sociálna úroveň a vyššia kvalita života nepočujúcich pôsobil, že nepočujúce rodiny mali aj viacej detí ako tí nepočujúci, ktorí žili na území Ameriky.

Meniacou sa dobou sa však počet nepočujúcich znížil. V 19. storočí sa zmenil spôsob života na ostrove, vďaka rozvoji doprave čoraz viacej ľudí prichádzalo na ostrov z rekreačných dôvodov. Noví ľudia chápali hluchotu iným spôsobom, brali to ako negatívny príklad. Články v novinách boli pre mnoho obyvateľov ostrova urážajúce, pretože opisovali nepočujúcich ako primitívnych ľudí. Na stretnutiach miestneho zastupiteľstva noví ľudia spochybňovali právo nepočujúcich voliť, čo vyvolalo veľké rozhorčenie miestnych ľudí. A tak sa

na tomto ostrove obyvatelia postupne stretli s diskrimináciou spoločnosti tak, ako to nepočujúci rovesníci v ostatných miestach Spojených štátov v tom čase už zažili. Počet nepočujúcich v spoločenskom živote výrazne klesol od roku 1920. Na ostrove postupne žila už len staršia generácia nepočujúcich. Mladšia generácia s veľkým očakávaním postupne opúšťala ostrov. Dôvodom boli zmeny uplatnenia sa na trhu práce. A keďže si za budúceho životného partnera brali nepočujúcich zo vnútrozemia štátov, návrat na ostrov neprichádzala do úvahy. Napokon na ostrove neostal ani jeden nepočujúci. Nevie sa presne kedy, na severnej časti ostrova to bolo v roku 1952, čo tam videli žiť a bývať nepočujúceho.

Použitá literatúra: Nora Ellen Groce (1985) Everyone Here Spoken Sign Language – Hereditary Deafness on Martha's Vineyard. Cambridge, Mass.: Harvard University Press. z maďarského prekladu: A siketek szigete – Az örökletes siketség Martha s Vineyard szigetén (Ostrov nepočujúcich – Dedičná hluchota na ostrove Martha's Vineyard). Fogyatékosok Esélye Közalapítvány, ISBN 0-674-27041-X.

Angela Hefty

Čo nás trápi?

Limity na doplatky za lieky

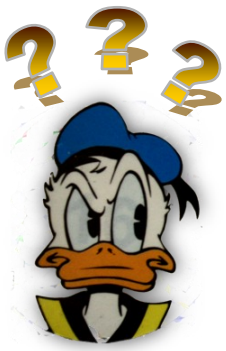

Často z mediálne tlače sa dozvedáme, že existujú limity na doplatky za lieky pre občanov so zdravotným postihnutím. Nemali sme o nich jasno, tak sme podrobnejšie informácie našli na www.health.gov.sk/?limity-na-doplatky-za-lieky-1, ktoré vám môžu pomôcť lepšie pochopiť o tom. Vybrali sme texty, ktoré sú určené pre občanov so zdravotným postihnutím:

- Limity na doplatky za lieky schválili poslanci Národnej rady v návrhu zákona č. 581/2004 Z. z. o zdravotných poisťovniach, dohľade nad zdravotnou starostlivosťou.
- **Od kedy platí ochranný limit na doplatky?** Zdravotné poisťovne automaticky evidujú výdavky občanov, ktorých sa ochranný limit na doplatky za lieky týka, od 1. apríla 2011. Zdravotné poisťovne bez vyzvania vrátia peniaze svojim pacientom, ak zaplatili viac ako je ochranný limit na štvrťrok. Majú na to 90 dní, takže najneskôr za štvrťrok apríl – jún vrátia poistencom peniaze do konca septembra 2011.
- **Koho sa limity na doplatky týkajú a aká je ich výška?** Pre osoby s ťažkým zdravotným postihnutím (držitelia preukazu ZŤP, ZŤP-S), a invalidné osoby ochranný limit na doplatky za lieky je 30 eur za štvrťrok. Ak zaplatíte viac, zdravotná poisťovňa vám automaticky vráti peniaze priamo na váš účet alebo ich pošle poštovou poukážkou na vašu adresu trvalého pobytu. Do limitu sa počítajú len najlacnejšie lieky na ochorenie, pre ktoré podstupujete liečbu. Do limitu sa zahŕňajú doplatky za najlacnejší generický liek. Príklad: Lekár predpíše liek s doplatkom 5 eur. Ak existuje lacnejší liek s rovnakou účinnou látkou s doplatkom 2 eurá, do limitu sa započítavajú 2 eurá. Do limitu sa napríklad nebudú počítať doplatky za väčšinu antibiotík, ktoré sú určené na jednorazovú akútnu liečbu. Limit sa nevzťahuje na osoby ktoré majú zdaniteľný príjem okrem príjmu z dohôd vykonávaných mimo pracovného pomeru a ktoré majú dôchodok vyšší ako 372 eur.
- **Ktoré lieky sa zahŕňajú do ochranného limitu?** Do limitu sa zahŕňajú doplatky za najlacnejší generický liek. Príklad: Lekár predpíše liek s doplatkom 5 eur. Ak existuje lacnejší liek s rovnakou účinnou látkou s doplatkom 2 eurá, do limitu sa započítavajú 2 eurá.
- **Čo musím urobiť, aby poisťovňa vedela, že som prekročil ochranný limit?** Nič. Ak ste prekročili ochranný

limit, o vrátenie preplatku nie je potrebné žiadať. V prípade, ak poistenec získa nárok na vrátenie peňazí, zdravotná poisťovňa mu ich automaticky pošle na účet alebo poštovou poukážkou.

- **Kedy mi poisťovňa pošle peniaze?** Poisťovňa automaticky uhradí preplatok poistencovi do 90 dní od skončenia kalendárneho štvrťroka. Peniaze pošle poštovou poukážkou alebo ich prevedie na bankový účet poistenca. Prvý štvrťrok, od kedy je platný ochranný limit, sa končí 30. Júna 2011. Poisťovňa potom bude mať 90 dní na to, aby poslala peniaze. Peniaze teda pošle do konca septembra.
- **Musím platiť za lieky, aj keď prekročím ochranný limit?** Áno. V lekárni treba vždy platiť celý doplatok, aj keď prekročíte ochranný limit. Peniaze, ktoré zaplatíte nad limit vám po skončení štvrťroka bez vyzvania zdravotná poisťovňa vráti do 90-tich dní.
- **Ako budem vedieť, koľko mi poisťovňa vráti?** Lekárne majú povinnosť od 1. Júla 2011 uvádzať na bloku z registračnej pokladne údaj o výške prepočítaného doplatku za najlacnejší liek. V praxi to znamená, že pre informáciu pacienta bude na bloku napísaná výška doplatku, ktorá sa počíta do limitu.
- **Ktoré lieky sa nezahŕňajú do ochranného limitu?** Do ochranného limitu sa nezahŕňajú lieky, ktoré nie sú hradené zo zdravotného poistenia, alebo ktoré hradí zdravotná poisťovňa vo výške menšej ako je 75 percent z ceny lieku. Do limitu sa napríklad nebudú počítať doplatky za väčšinu antibiotík, ktoré sú určené na jednorazovú akútnu liečbu.

Spýtali sme sa ešte na jednu zásadnú vec. *„**Na základe čoho zdravotná poisťovňa vie, že dotyčný poistenec je držiteľom preukazu ZŤP? Musí nejakým spôsobom nahlásiť?**"* Dostali sme odpoveď od ministerstva zdravotníctva, ako aj od zdravotných poisťovní:

Katarína Zollerová, Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky: *„Systém je prepojený, zdravotná poisťovňa má dostávať všetky potrebné informácie o svojich poistencoch, má sa to diať automaticky."*

Monika Šimúnová, zdravotná poisťovňa Dôvera: *„Patrí to k oznamovacej povinnosti poistenca. Poistenec je povinný preukázať všetky skutočnosti, ktoré ovplyvňujú sadzby poistného. A to je aj jeho status – osoba so zdravotným postihnutím platí totiž polovičnú sadzbu poistného."*

Judita Smatanová, zdravotná poisťovňa Union: *„Poistenci, na ktorých sa vzťahuje ochranný limit doplatkov za lieky, nemusia do zdravotnej poisťovne nahlasovať žiadne údaje ani predkladať žiadne doklady. Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou je v zmysle tohto zákona zdravotnej poisťovni povinný poskytnúť zoznam poistencov, ktorých sa ochranný limit doplatkov za lieky týka. Poistenci rovnako nemusia zdravotnú poisťovňu žiadať o doplatok za lieky, dostanú ho automaticky na účet. Union ZP vyplatila doplatky za lieky za štvrťrok apríl až jún 2011 v zmysle zákona všetkým oprávneným osobám v zákonom stanovenom termíne 30.9.2011."*

Petra Balážová, Všeobecná zdravotná poisťovňa: „*Údaje o držiteľoch preukazu ZŤP poskytuje zdravotným poisťovniam Úrad pre dohľad nad zdravotnou starostlivosťou. Tento ich na základe podpísanej dohody v zmysle §29b ods.6 zákona 580/2004 Z.z. v znení neskorších predpisov získava od Úradu práce sociálnych vecí a rodiny.*

Oznamovacia povinnosť poistenca je zakotvená v § 23 ods. ods. 1 písm. e. a následne forma preukazovania v § 23 ods. 11 zákona 580/2004. Z.z. Poistenec má v zmysle uvedeného paragrafu oznamovaciu povinnosť do 8 dní od dátumu vystavenia preukazu."

Roman Vojtechovský,
Veronika Vojtechovská

Skryté titulky na STV

Pani režisérka Televízneho klubu Nepočujúcich Ingrid Kráľová položila otázku pánovi D. Ferancovi zo STV, ktorý má na starosti skryté titulky. **Pýtala sa na programy, ktoré majú skryté titulky.** Zistili sme, že v rámci prechodu na digitalizáciu je ich dosť.

Jednotka:

Správy STV,
Góly, body sekundy,
Pošta pre teba,
Tajomstvo mojej kuchyne,
Reportéri,
Fidlibum,
Fidlibumove rozprávky,
Autosalón,
5 proti 5,
Duel,
Vojna kuchárov,
On Air.

Dvojka:

Správy STV,
Separé,
Senior klub,
Família,
Polícia,
Profesionál,
Umenie 2011,
Orientácie,
Cesty nádeje,
GEN.sk,
Tempo,
VAT,
Anjeli strážni,
5 minút po dvanástej,
Noc v archíve,
Kinorama,
Halali,
Retro noviny,
Energetika,
Enviro,
Občan za dverami,
Môj príbeh,
Spektrum vedy,
Test magazín,
Integruj!,
Eurovirtuál.

Ešte dodal:

*„Okrem toho STV momentálne titulkuje bez výnimky **všetky** nové tituly, ku ktorým sa vyrába dabing, väčšinu športových prenosov na Dvojke + veľké množstvo archívnych relácií a filmov prevažne na*

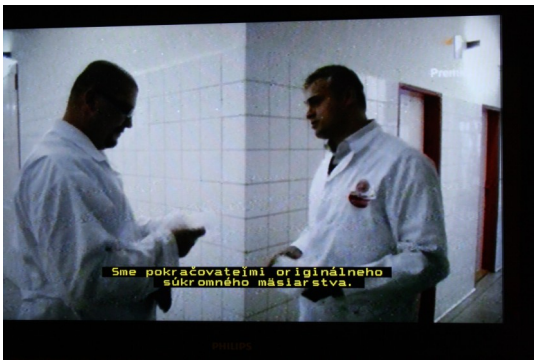

Dvojke.

Na Jednotke tvoria ťažisko skrytých titulkov akvizičné tituly po dabingu, z ostatných relácií som preto vybral najmä tie najatraktívnejšie v najsledovanejších časoch.

Na Dvojke titulkujeme takmer všetko, čo môžeme, keďže sa na nej vysiela množstvo živých diskusných relácií, ktorých titulkovanie by bolo z objektívnych dôvodov veľmi nákladné alebo menej kvalitné.

Neustále platí, že akékoľvek konštruktívne divácke postrehy ohľadom kvality titulkov treba posielať do televízie, určite sa dostanú až k ľuďom, ktorí si z nich môžu zobrať spätnú väzbu.

Takisto platí, že diváci môžu sami navrhnúť, ak by chceli medzi titulkované relácie zaradiť niektorú, ktorá im chýba. STV nemá dôvod nevyjsť im v ústrety, pokiaľ to bude možné."

Skryté titulky na tieto programy vyrába Slovenská televízia. Čo vyrába firma **Altopservice pod vedením Anny Bartalovej?** Spýtali sme sa priamo jej.

„Altop Service robí všetky akvizície, to znamená, že robíme zahraničné filmy, seriály, dokumenty. Samozrejme aj nové slovenské seriály, ako napr. Zlomok sekundy, Gympel TV. KID (druhý výrobca, ktorý robí aj pre Markízu) vyrába Správy, Poštu pre teba, Reportéri, 5 proti 5, Anjeli strážni a všetky relácie, ktoré vyrába STV okrem seriálov a filmov. Všetky vyrobené diela Altop Service sú zásadne podpísané titulkárom, to iní výrobcovia nerobia."

Chceli sme od nej vedieť, čo bude s titulkami napríklad v mesiaci december. Žiaľ, nevedela nám to povedať, keďže ani oni sami dopredu nevedia. Všetko robia na doraz. Ale napísala nám, čo sa napríklad vysielalo so skrytými titulkami od Altop Service v mesiaci november. Zo zaujímavých diel sú to:

Kráľov korzár (6 dielov)
Večne mladí (4 diely)
Kriminálka Luther 10 dielov
Miesto činu – seriál
Zlomok sekundy – seriál

Zaujímavosti

Gympel TV - seriál
Cena prírody
Hľadanie stratených svetov
České milovanie
Malé vraždy v rodine
Pravda o levoch

Príroda zblízka
Profesionáli - 54 dielov

Anděl na horách
Dovolená s Andělem
A veľa filmov, dokumentov a rozprávok robíme pre STV 2.

Veronika Vojtechovská

Československé a slovenské relácie s problematikou osôb s poruchou sluchu

Relácie, filmy, ktoré boli odvysielané v československej a slovenskej televízii a boli zamerané na problematiku osôb s poruchou sluchu. Cieľom bolo poukázať na život Nepočujúcich na Slovensku.

Cyklus: Kto nie je v čítanke - Krajina plná svetla (1988, 19 min.)
Dokumentárny film o Nepočujúcom akademickom maliarovi Jánovi Havrilovi, ktorý k nám tomu „prehovára" silným výtvarným prejavom, ktorý nesie svoje hodnotové posolstvo nielen k počujúcim, ale aj Nepočujúcim.

Relácia: Bakalári – Syn (1979)
Tematika zo života rodiny, v ktorej matka troch detí náhle stratila sluch.

Tlmočník (1981, 60 min.)
Hodinový film zo života Nepočujúcej rodiny. Hrali tam počujúci a Nepočujúci z bratislavskej komunity Nepočujúcich.

Čosi viac ako slová (1991, 82 min.)
Herec Daniel Junas v tom filme zahral ako tréner Nepočujúcich futbalistov z Košíc.

Tlmočníci ticha (1986, 35 min.)
Dokumentárny film o bežnom živote Nepočujúcich a ich posunkovom jazyku. Zobrazuje príbehy Nepočujúcich rodín a ich počujúceho dieťaťa, ktoré ovláda posunkový jazyk.

Relácia: Večer pre Vás - Stonožka (1987)
Činnosť súboru pantomímy Stonožka z Nových Zámkov.

Cez bariéry ticha (1987)
Záznam zo života Nepočujúcich na Slovensku.

V zajatí ticha (1993, 26 min.)
Dokumentárny film, v ktorom účinkovali žiaci a pedagógovia Materskej školy a Základnej školy pre nepočujúcich v Bratislave na Hrdličkovej ulici.

Na tichom dvore (2002, 26 min.)
Dokumentárny film z prostredia počujúcich a Nepočujúcich príslušníkov rodiny Šarinovcov.

Téma – problémy sluchovo postihnutých spoluobčanov na Slovensku (2002, 50 min.)

Päť prštekov na ruke (1995, 1 diel - 10 min.)
V roku 2002 vysielali ráno o ôsmej v STV 10-dielnu vzdelávaciu reláciu s výučbou posunkového jazyka.

Život v zelenom údolí (1998, 30 min.)
Film od nepočujúceho režiséra Kamila Fančoviča bol niekoľkokrát vysielaný na STV. Film je z obdobia 2. svetovej vojny (rok 1943). Dvaja partizáni sú na úteku domov, no nemajú to vôbec ľahké. Nemeckí vojaci nie sú práve najmilší, a preto čelia rôznym nástrahám.

Použitá literatúra: VOJTECHOVSKÝ, R. 2011. Úvod do kultúry a sveta Nepočujúcich. Bratislava: Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich, 2011. ISBN 978-80-970601-0-7.
www.csfd.cz/film/265453-kto-nie-je-v-citanke-krajina-plna-svetla/

Veronika Vojtechovská

Divadlo Tí Tiché iskry
RÓMEO A ZUZANA
Pantomimická komédia
PREMIÉRA: 26.11.2011 o 19:00 v Štúdiu 12 pri Divadelnom ústave
na Jakubovom námestí 12 v Bratislave
Režisér: Jozef Rigo
Dramaturg: Peter Vrťo
Hrajú: Zuzana Löbbová, Jozef Rigo a Peter Vrťo
Choreograf: Štefan Martinovič
Hudba: Peter Vanouček
Výtvarné návrhy scén, výroba kulís a kostýmov: Miroslava Zelníková a kolektív DTI
Zvuk: Angela Hefty
Svetlá: Michal Hefty
Grafik: Mário Furčák
DIVADELNÝ ÚSTAV BRATISLAVA
ARTWOOD
www.ticheiskry.sk

Dámsky klub v posunkovom jazyku

Ako sa Vám páči možnosť sledovať Dámsky klub v posunkovom jazyku? Je to úžasné, že? O tom sme písali v minulom čísle. Čo je ale ďalšou zaujímavosťou? Že na tom má veľkú zásluhu hlavne pani **Jana Žitňanská**, poslankyňa KDH. Nielen ona, ale aj **celá strana KDH** sa snaží z každej strany presadzovať práva Nepočujúcich, za čo im veľmi pekne ďakujeme.

Veronika Vojtechovská

Videoklip Zvukoprázdno je už na internete!

Určite si spomeniete, že Kuly zo speváckej skupiny Desmod nahral pesničku Zvukoprázdno, ktorá je o Nepočujúcich. Zároveň sa naučil popritom posunky k tejto pesničke. A rozhodol sa tiež, že natočia ku skladbe aj videoklip. **Dňa 10.11. bol už videoklip na svete!** Kuly sa priznal, že naučiť sa bolo ťažké a mal dokonca aj živý ťahák. Pri nakrúcaní videoklipu mu pomohla tlmočníčka slovenského posunkového jazyka Ľubica Šarinová. Videoklip k singlu Zvukoprázdno si môžete pozrieť na http://www.cas.sk/clanok/210373/premiera-noveho-klipu-desmodu-pesnicka-pre-sluchovo-postihnutych.html.

Veronika Vojtechovská

Nepočujúci v Bludišti

Česká komora tlmočníkov posunkového jazyka (Komora) stále myslí aj na Nepočujúce deti a mládež. Prostredníctvom projektu TOND (Tlmočník očami Nepočujúceho dieťaťa). Tento projekt trvá už niekoľko rokov, a stále prináša niečo nové.

Napríklad realizuje zážitkové dni pre deti zo základných škôl pre Nepočujúcich v Českej republike. Zaujímavosťou je aj to, že tentoraz v októbri sa konal vo Valašskom Meziříčí zážitkový víkend pre deti z rôznych základných škôl pre Nepočujúcich. V **dňoch 7. – 9. 10. sa realizovala príprava na televíznu súťaž Bludiště.** V nedeľu sa konal turnaj medzi jednotlivými školami a prvé dve víťazné školy sa dostanú do súťaže Bludiště. Hovoríte si, že to bolo akože? Nie! Komore sa totiž podarilo skontaktovať sa s Českou televíziou, aby sa mohli Nepočujúce deti zúčastniť za prítomnosti tlmočníka televíznej súťaži Bludiště. Hneď na to v pondelok sa všetci dostali do štúdia Českej televízie v Ostrave, kde sa natáčala súťaž. Súťažila Základná škola Ivančice. Súperom bola Základná škola Hradec Králové. Ostatné zúčastnené školy sa mohli stať priamymi divákmi tejto súťaže. Súťaž Bludiště ste si mohli pozrieť **19.11.** na prvom

programe **Českej televízie o 9.50 hod**. Kto to však prepásol, si môže pozrieť na webovej stránke www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1097253859-bludiste/.

Veronika Vojtechovská

Zaujímavé kurzy nielen pre tlmočníkov posunkového jazyka

Česká komora tlmočníkov posunkového jazyka (ČKTZJ) ponúka pre záujemcov **e-learningový kurz s názvom Úvod do tlmočníckej profesie**. Lektorkou bude Naďa Dingová. Tento kurz si môžete absolvovať doma a vzdelávať sa prostredníctvom internetu, môžete sa na ňom vzdelávať v termíne **od 7.12. do 14.12.2011**. Viac informácií o kurze nájdete na www.cktzj.com/uvod-do-tlumocnicke-profese-e-learningovy-kurz-2. Ak máte záujem o tento kurz, musíte sa prihlásiť do 4.12.2011.

Zároveň ČKTZJ tiež pripravuje v budúcom roku ročný kurz s názvom **Základný kurz pre tlmočníkov PJ** pre tlmočníkov komunitného tlmočenia (tlmočenie u lekára, na úrade, na polícii, v banke a v zamestnaní) v rozsahu 150 vyučovacích hodín. Tento kurz si musia absolvovať osobne na mieste ČKTZJ v Prahe. Zaujímalo nás to, na aké kurzy a semináre pripravuje ČKTZJ? Kurzy a semináre:

- **Tlmočník PJ v praktických situáciách a zaistenia technických požiadaviek pre tlmočenie PJ**
- **Nepočujúci a ich predstava o tlmočníckych službách**
- **Úloha etického kódexu v profesii tlmočníka**
- **Úvod do teórie tlmočenia a teórie tlmočenia PJ**
- **Sociálno-právne minimum pre tlmočníkov pre nepočujúcich**
- **Intenzívny víkendový kurz – Kultúra písomného prejavu ako pevná súčasť odbornej prípravy tlmočníka**
- **Český PJ ako spôsob primitívnej komunikácie?**
- **PJ spadol z neba alebo PJ a ich história a výskum**
- **Štruktúrne odlišnosti češtiny a českého PJ a porovnávanie textov v českom PJ a českom jazyku**
- **Intenzívny kurz pre tlmočníkov v komunitnom tlmočení**
- **Spôsoby práce, sebareflexie a sebavzdelávania v tímovom tlmočení**
- **Súdny tlmočník – teória a prax**
- **Intenzívny víkendový kurz – Prispôsobenie sa rôznym typom klientov**

Ako záverečné skúšky pripravuje ČKTZJ? Skúška sa skladá z teoretického testu a ústnej skúšky overujúcej praktické tlmočnícke zručnosti. Ústna časť skúšky overujúca praktické tlmočnícke zručnosti sa skladá z týchto častí:

- simultánne tlmočenie z hovorenej češtiny do českého PJ,
- simultánne tlmočenie z českého PJ do hovorenej češtiny,
- rozhovor s rodeným hovoriacim na aktuálne téma v komunite českých nepočujúcich,
- skúška prispôsobenia sa komunikačným potrebám konkrétneho klienta.

V teste musí účastník kurzu dosiahnuť 75% úspešnosti. Rovnako tak je tomu pri ústnej časti skúšky. V prípade, že tlmočník získa 74 % a menej, môže sa zúčastniť skúšok v ďalšom termíne. Cena kurzu: 9 900 Kč.

Roman Vojtechovský

Posunky štátov, hlavných a známych miest

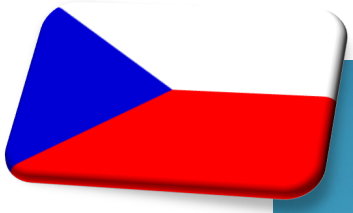

Teraz sa dostaneme do susedného štátu k bratom Čechom.

Česká republika

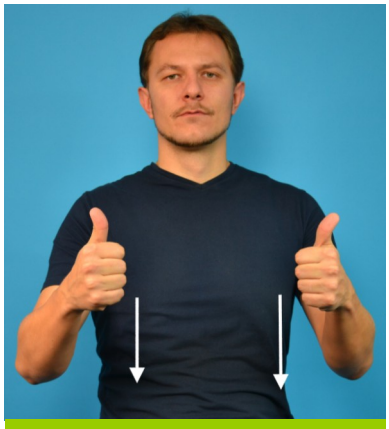

Praha (mužský variant)

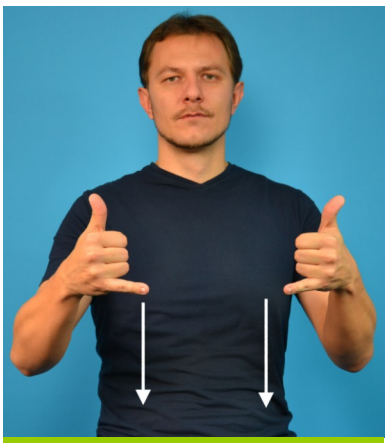

Praha (ženský variant)

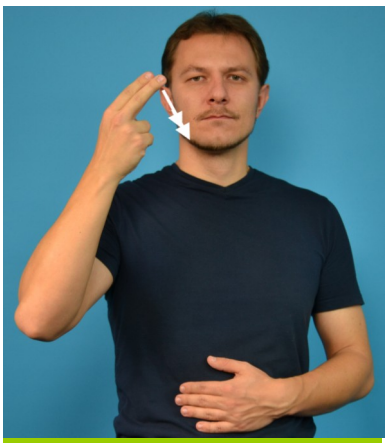

Brno

České Budějovice

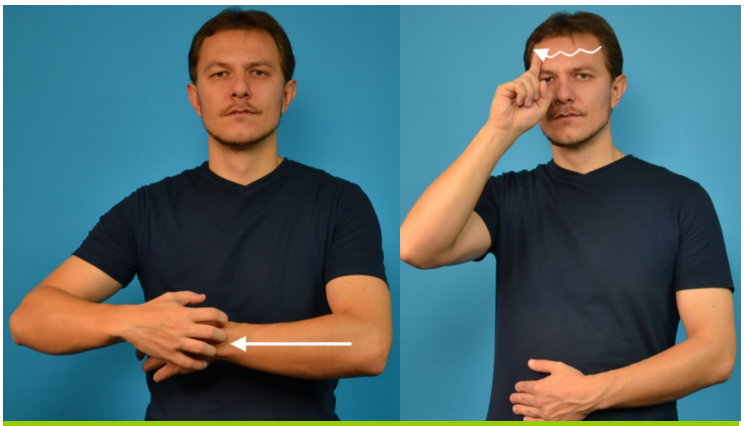

Hradec Králové

Jihlava

Vlajky: http://www.mapsofworld.com, niektoré posunky z CD: *Signs for Countries in Europe & Beyond.* [CD-ROM]. EFSLI, 2008.

Veronika Vojtechovská, Roman Vojtechovský

Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich

Aj vy by ste chceli rozumieť týmto posunkom ?

Podporte výskum posunkového jazyka a zároveň prispejete:

- k zefektívneniu výučby slovenského posunkového jazyka,
- k zlepšeniu vedomostí tlmočníkov posunkového jazyka, odborníkov, jazykovedcov a študentov na vysokých školách,
- k vzniku publikácii a materiálov o problematike nepočujúcich a posunkovom jazyku.

Nepočujúci na Slovensku ovládajú prirodzený jazyk: slovenský posunkový jazyk, ktorý sa vytvoril z ich prirodzenej potreby komunikovať medzi sebou vo svojej komunite. Tento jazyk je práve tak plnohodnotný ako hovorený. Podľa akých jazykových štruktúr/ systémov je zostavený posunkový jazyk? To zatiaľ nevieme ani my, pretože doteraz ho na Slovensku nikto nezmapoval. Preto cieľom tejto zbierky je zisťovanie vlastnosti posunkového jazyka, **aby sme ho mohli zmapovať** a aby sa mohol vytvoriť efektívny systém tlmočenia do posunkového jazyka.

Od 1. marca 2011 do 31. decembra 2011 môžete prispieť zaslaním DMS správy občianskemu združeniu Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich a jeho „zmapovaniu posunkového jazyka".

Stačí odoslať SMS správu s textom **DMS POSUNKY** na číslo **877**.

Hlavnými cieľmi Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich sú výskumy posunkového jazyka, zefektívnenie výučby slovenského posunkového jazyka, zlepšenie vedomostí tlmočníkov posunkového jazyka, odborníkov, jazykovedcov a študentov vysokých škôl, vytváranie publikácii a materiálov o problematike Nepočujúcich a posunkovom jazyku.

Cena DMS je 1 € , z ktorej obdržíme vďaka Vašej pomoci 96%.

DMS
DONORS MESSAGE SERVICE